

1 WPROWADZENIE

Wstępne Studium Wykonalności Programu dla Odry 2006 jest inicjatywą kierowaną przez firmę Roche International z Kanady i Wrocławską Agencję Rozwoju Regionalnego (WARR) z Polski i wspieraną przez Centre de Formation et de Recherche en Transport (CFoRT) z Kanady. Studium jest finansowane przez Kanadyjską Międzynarodową Agencję Rozwoju (CIDA) i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z 5 województw zlokalizowanych w dorzeczu rzeki Odry.

Po katastrofalnej powodzi z 1997r. pojawiła się wyraźna potrzeba opracowania szerokiego Programu, który przyczyniłby się do zapobiegania dalszym zniszczeniom na skutek ponownego występowania powodzi w dorzeczu Odry, ale który stanowiłby również bardziej długofalową strategię i zintegrowany plan rozwoju tego regionu. Dodatkowo uznano, że plan ten powinien obejmować kilka różnych i wzajemnie powiązanych sektorów, które razem zapewniałyby wszystkim poziomom zarządzania ukierunkowaną, spójną i zintegrowaną podstawę do uczestniczenia w uporządkowanym planowaniu z uwzględnieniem zasad rozwoju zgodnego z wymogami środowiska.

Program dla Odry 2006 został więc opracowany w celu zajęcia się szerokim wachlarzem takich spraw, jak ochrona przeciwpowodziowa, jakość wody, ochrona środowiska, leśnictwo, planowanie przestrzenne i transport wodny. W niektórych dziedzinach Program został oparty na poprzednio opracowanych dokumentach takich, jak na przykład Program Odra 2005, który został pierwotnie opracowany w celu przystosowania rzeki Odry do europejskiego systemu dróg wodnych czy prace Komitetu Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem, który zajmuje się poprawą oczyszczania ścieków w dorzeczu. Jednak Program został w przeważającej części opracowany w oparciu o studia, analizy i raporty, do wykonania których przyczyniła się powódź z 1997r. i które dzięki temu stanowią nowy i aktualny wkład w powstanie Programu.

Program dla Odry 2006 został przyjęty przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w maju 2000r. z ustalonym celem zbudowania systemu zintegrowanej gospodarki wodnej uwzględniającej podstawowe potrzeby zabezpieczenia przeciwpowodziowego, jakości wody, planowania przestrzennego, ochrony środowiska, leśnictwa oraz ogólnego rozwoju ekonomicznego regionu i transportu wodnego. W dniu 6 lipca 2001r. odnośna ustawa została przyjęta przez Parlament, a potem przez Senat jako podstawa prawna do realizacji Programu w okresie następnych 15 lat.

Program jest popierany przez zarządy województw i samorządy terytorialne w dorzeczu Odry, szczególnie z uwagi na znaczną zbieżność celów ogólnych i szczegółowych Programu z jednej strony i strategicznych planów rozwoju województw z drugiej strony. Chodzi tu o województwo dolnośląskie, lubuskie, opolskie, śląskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, łódzkie i kujawsko-pomorskie.

Wysoki priorytet został nadany transnarodowej współpracy w dorzeczu Odry pomiędzy Polską, Niemcami i Czechami w zakresie rozwoju zabezpieczenia przeciwpowodziowego, jakości wody i infrastruktury transportowej, jak również działań na rzecz ochrony ekosystemów i regionalnych planów rozwoju ekonomicznego. Skuteczna gospodarka w dorzeczu Odry ma fundamentalne znaczenie dla szybkiej i efektywnej integracji z Unią Europejską.

Kryteria rozwoju zgodnego z wymogami środowiska mają fundamentalne znaczenie i są zawarte w każdym komponencie Programu zarówno na etapie planowania jak realizacji. Ponieważ w rezultacie realizacji Programu mogą wystąpić pewne pozytywne i negatywne oddziaływania na środowisko, za właściwe uznaje się przeprowadzenie wstępnej oceny oddziaływania komponentów Programu na środowisko (IEA) w celu

udoskonalenia planowania i określenia działań łagodzących, a tym samym ułatwienia bezpośredniego finansowania przez międzynarodowe instytucje finansujące. Ponadto, komponent środowiskowy Programu zmierza do zapewnienia niezbędnego doradztwa naukowego dla potrzeb wdrożenia Programu z uwzględnieniem uznanych wytycznych dotyczących zrównoważonego rozwoju. W konsekwencji ten komponent spełnia wszystkie wymagania wewnętrznej polityki Polski w sprawie ochrony środowiska jak również zobowiązania międzynarodowe.

Silny nacisk kładziony przez Program na sprawy środowiska jest źródłem potwierzonego zainteresowania ze strony szerokiego kręgu instytucji finansowych zapewniających różnorodność form finansowania Programu. Takimi potencjalnymi instytucjami są fundusze Unii Europejskiej dostępne przed przystąpieniem i po przystąpieniu do Unii, Europejski Bank Inwestycyjny (EIB), Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBRD), Bank Rozwoju Rady Europy, Nordycki Bank Inwestycyjny (NIB), Japoński Bank Współpracy Międzynarodowej (JBIC), jak również określone eksportowe agencje kredytowe (ECA). Program zmierza również do zoptymalizowania udziału sektora prywatnego w pewnych określonych komponentach.

Zakres i treść niniejszego Wstępnego Studium Wykonalności Programu są więc opracowane tak, aby uwzględniały wszystkie aspekty Programu ze szczególnym zwróceniem uwagi na kryteria Rządu Rzeczypospolitej Polski i międzynarodowych instytucji finansujących dotyczące bezpośredniego finansowania inwestycji infrastrukturalnych i kryteria Unii Europejskiej dotyczące ochrony środowiska.

Studium obejmuje w szczególności:

Przegląd i uaktualnienie informacji technicznych, finansowych i ekonomicznych o następujących komponentach Programu: zabezpieczenie przeciwpowodziowe, jakość wody, leśnictwo, ochrona środowiska i transport drogami wodnymi;

Konsolidację różnych elementów Programu w szeroki program rozwoju integrujący inwestycje w każdym sektorze z bardziej globalną i europejską perspektywą i skupiający się głównie na integracji Polski z Unią Europejską;

Zgromadzenie wstępnych informacji o instytucjach, które będą finansować różne części Programu w oparciu o określone wymagania ich programów pożyczkowych /dotacyjnych jak również o konkretną sytuację Polski.

Dyskusje o strukturze i zakresie działania agencji, jaka zostanie powołana do realizacji Programu.

Jak wynika z powyższego, przeprowadzenie Studium jest wyrazem powszechnego konsensusu i troski o zapewnienie temu regionowi wszechstronnej strategii, która będzie chronić ludzi i infrastrukturę, ale też sprzyjać wzrostowi ekonomicznemu w ramach globalnej perspektywy zrównoważonego rozwoju.